

2 - 1995

NYCKELPOSTEN

FÖRENINGEN NYCKELHARPAN

NYCKELPOSTEN 2 / 95

Upplaga 550 exemplar.

Medlemsblad för Föreningen Nyckelharpan
Utkommer med 3 nr per år. Medlems- / årsavgift:
100:-/år för endast Nyckelposten resp 125:-/år för
fullt medlemskap. PG nr 491 82 94-2.

REDAKTION:

Sven Nordin

Vallavägen 38, 136 41 Haninge

tel. hem 08-777 07 27, arb 08-707 53 43, mobiltelefon 010-2 18 08 42

fax hem: 08-777 07 27 (på begäran).

Email (arb): sven.nordin@haninge.trab.se

FÖRENINGEN NYCKELHARPANS STYRELSE :

Ordförande: Sture Möllerman

Riddarstigen 17A, 183 30 Täby tel 08-768 13 66

Föreningen Nyckelharpan's styrelse:

Sekr. : Anna Karlsson, Örnens väg 44 3tr, 136 40 Haninge

Kassör: Paul Westman, Sotholmsvägen 20,

122 48 Enskede. Tel 08-649 22 09

Ledamöter: Lotta Nyholm, Ingmar Aronsson

Suppleanter: Christer Kvarne, Bertil Svensk.

Adressändring sändes till:

Bertil Svensk,

Örnens väg 44, 3tr

136 40 HANINGE

Föreningen Nyckelharpan och
Nyckelposten ber att få hälsa alla nya
medlemmar hjärtligt välkomna i föreningen !

OMSLAGSBILDEN FÖRESTÄLLER :

Målning, okänd konstnär.

Säckpipsblåsare.

Inquisitor's Palace, Vittoriosa, Malta.

Solskenshälsningar Sven

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

Det har alltid varit min ambition att få ut Nyckelposten 2 veckor efter manusstopp (1vecka tryck + 1 vecka distribution). Denna gång lyckades det ej.

Maltasemester, sjukdom och tjänsteresa gjorde att detta nummer blev sent. Men bättre sent än aldrig. Ja, t.o.m. mycket bättre sent än aldrig !

För det blev hög kvalitet ; mycket insänt material. Således får vi oss till livs i detta nummer saker såsom :

Nya styrelsen, insändare, byggfrågor, noter, intervju, annonser om stämmor, boktips, bibliografi, lyssnat på m. m.

Alltså allt man kan önska sig. Nästan!

Tyvärr inget reportage om Österbystämman trots senareläggandet av manusstopp.

Britt-Mari Jonsson, Anne-Marie Tärnström, Karin Arneson m. fl. har varit flitiga i detta nummer. Kul med "tjejer" tycker redaktören.

Nä, nu får det vara nog för denna gång, jag ser att solen skiner så nu blir det att cykla till badstranden. Sedan hem och; klippa gräsmattan, rensa ogräs, måla huset, laga avgasröret, spela ... m. m.

Nästa manusstopp
10:e okt. -95

- Sidan 3 . Redaktören har ordet
- Sidan 4 . Styrelsens sammansättning
- Sidan 5 . Kallelse
- Sidan 6 . Förslag till nya stadgar
- Sidan 7 . Slagsta Gille
- Sidan 8 . Noter
- Sidan 9 . Karin Arneson, USA
- Sidan 10. Boktips
- Sidan 11. Byggfrågor
- Sidan 12. Lyssnat på
- Sidan 13. Insändare + Ett fotografi
- Sidan 14. Ur bokhyllan
- Sidan 15. Insändare + Järvastämman
- Sidan 16. Husläkaren har ordet
- Sidan 17. Förstämma i Odinsborg
- Sidan 18. Insändare
- Sidan 19. Insändare
- Sidan 20. Folkmusiken på Malta
- Sidan 21. Folkmusiken på Malta
- Sidan 22. Folkmusiken på Malta
- Sidan 23. Lena Jörpeland intervju
- Sidan 24. Lena Jörpeland intervju
- Sidan 25. Lena Jörpeland intervju
- Sidan 26-32 (+ forts.nästa nr.)

NYCKELHARPAN
en bibliografi
av

Anne-Marie Tärnström

På ett av Föreningen Nyckelharpan styrelsemöte under våren – det första med nuvarande personsammansättning – passade vi förtroendevalda på att berätta lite om oss själva och vår bakgrund. Vi ansåg det vara av stor vikt att känna till lite mer om varandra än enbart det stora intresset för nyckelharpspelet.

Det blev en mycket givande och rolig pratstund, som säkerligen skulle ha dragit ut på tiden åtskilligt, om vi inte hade satt upp en stopptid.

Vi kunde efteråt konstatera att föreningens styrelse representeras av vitt skilda samhällsmedborgare med olika musikaliska bakgrunder och kunnande. Något som kommer att vara till stor nytta, nu när vi tänker föra Föreningen Nyckelharpan vidare i vår musikaliska välfärd.

För visst har vi det bra, alla vi som fått möjlighet att traktera ett så unikt instrument. Vår kära nyckelharpa i alla dess former.

Nu är det inte längre enbart den uppländska folkmusiken som gäller. Harpspelandet breder ut sig och intar nya fästen i världen och vi skall då försöka ta del av allt det som händer, föra intressanta saker vidare, hjälpa till i den mån vi kan, roa oss själva och andra, etc.

Men först ska samtliga medlemmar i Föreningen Nyckelharpan få titta närmare på vilka som nu håller i rodet.

Varsågod!

Namn: Sture Möllerman.
Styrelsepost: Ordförande.
Profession: Grafisk formgivning.
Född: 1943.

Födelseort: Göteborg.

Bor nu: Täby.

Röker: Nej.

Dricker: Ja, tack.

Spelat nyckelharpa sedan: 1975.

Harpmodell: Eric Sahlström -81.

Senast spelade låt: En polska efter August Karlsson.

Låt jag önskade kunna spela: Något av J.S. Bach, gärna en av hans cellosviter.

Spelar även på: Lite av det mesta.

Senast ett durspel.

Namn: Anna Karlsson.
Styrelsepost: Sekretärare.
Profession: Telefonist på Telia.
Född: 1965.

Födelseort: Ösmo.

Bor nu: Nyinflyttad i Handen.

Röker: Nej.

Dricker: Ja.

Spelat nyckelharpa sedan: 1992, men fortfarande nybörjare.

Harpmodell: Johansson-harpa.

Senast spelade låt: Polska från By.

Låt jag önskade kunna spela: Byggna'n.

Spelar även på: Lite piano och lite gitarr.

Namn: Paul Westman.
Styrelsepost: Kassör.
Profession: Biträdande rektor i Bandhagens gymnasium.
Född: 1938.

Födelseort: Anundsjö, Ångermanland.

Bor nu: Svedmyra, Stockholm.

Röker: Nej.

Dricker: Ja tack.

Spelat nyckelharpa sedan: Bygde min första 1980.

Harpmodell: Bäckströms-harpa.

Senast spelade låt: Visa från Utanmyra.

Låt jag önskade kunna spela: Spelmansglädje.

Spelar även på: Försöker på tvärflojt.

Namn: Lotta Nyholm.
Styrelsepost: Ledamot.
Profession: Egen företagare.
Född: Ja, -55.
Födelseort: Täby.

Bor nu: Täby.

Röker: Nej.

Dricker: Det händer.

Spelat nyckelharpa sedan: 1982.

Harpmodell: Esbjörn Hogmark.

Senast spelade låt: Trollrikepolskan.

Låt jag önskade kunna spela: Norrgårdshambo.

Spelar även på: Fiol.

Namn: Ingemar Aronsson.
Styrelsepost: Ledamot.
Profession: Lärare i meditation – tidigare bussförare.
Född: 1952.

Födelseort: Malmö – föräldrar från Strömstad.

Bor nu: Högdalen, söderort till Stockholm.

Röker: Feströker.

Dricker: 1 - 2 ggr om året (spottar ej i glaset). Vegetarian.

Spelat nyckelharpa sedan: Våren -77.

Harpmodell: Lundin-harpa (ej original utan lite större kropp och lek).

Senast spelade låt: KarisPers polska.

Låt jag önskade kunna spela: Spelmansglädje och Harpolek eft. W.Gunskär.

Spelar även på: Gitarr, mandolin, blockflöjt, mungiga, synt, Lotto och Penninglotteriet.

Namn: Christer Kvarne.
Styrelsepost: Suppl.
Profession: Banktjänsteman.
Född: 1943.

Födelseort: Döderhult

i Småland.

Bor nu: Stockholm.

Röker: Nej.

Dricker: Det händer.

Spelat nyckelharpa sedan: 1975.

Harpmodell: Lundin.

Senast spelade låt: KarisPers polska.

Låt jag önskade kunna spela: Dellens vågor.

Spelar även på: Numera bara harpa.

Namn: Bertil Svensk.
Styrelsepost: Suppl.
Profession: Tekniker inom datakommunikation och kabeldokumentation.
Född: 1957.

Födelseort: Söderfors (Tierps BB).

Bor nu: Nyinflyttad i Handen.

Röker: Nej.

Dricker: Nja.

Spelat nyckelharpa sedan: 1987.

Harpmodell: Kromatisk.

Senast spelade låt: Någon vals, tror jag.

Låt jag önskade kunna spela: Byggna'n, Skrikstugevalsens m fl.

Spelar även på: Durspel, bas, orgel, blockflöjt, munspel.

KALLELSE TILL EXTRA FÖRENINGSMÖTE OCH TILL HÖSTENS TORSDAGS- TRÄFFAR.

Härmed kallas samtliga medlemmar till ett föreningsmöte i anslutning till höstens andra ordinarie torsdagsträff den 12:e oktober 1995 kl 19.00 i Hartwigska Huset, Gästabudsalen S:t Paulsgatan 39B i Stockholm.

På dagordningen förekommande ärenden:

1996 års medlemsavgift.

Valberedning utses.

Förslag till nya stadgar.

Idéer om våra torsdagsträffar.

Nu gällande stadgar samt förslag till ändring bifogas nedan.

Då vi vill ha god tid även för spelning denna kväll, vore det önskvärt om alla *i förväg tar del av stadgeändringsförslagen.*

Dom tre övriga torsdagsträffarna är preliminärbokade i samma lokal och på samma tid den 14:e september, 23:e november samt den 14:e december (Julfest!). Mer information om dessa kvällar kommer i separat utskick senare i höst.

Styrelsen

STADGAR FÖR FÖRENINGEN NYCKELHARPAN

gällande fr o m 1987-03-19

1. ÄNDAMÅL

Den ideella föreningen NYCKELHARPAN har till ändamål att främja nyckelharpsspel och nyckelharpsintresse samt ge ökad spridning åt nyckelharpspelets musiktraditioner.

2. ÅRSAVGIFT

Medlemmar erlägger medlemsavgift enligt årsmötets beslut.

Medlemsår räknas januari - december.

3. STYRELSEN

Styrelsen, som har sitt säte i Stockholm, består av 5 ordinarie ledamöter: ordförande, sekreterare, kassör samt 2 ledamöter. Mandattiden är 2 år. Ordförande och sekreterare väljs ojämnta år, kassör och övriga ledamöter jämna år. Utöver dessa väljs 2 st styrelsesuppleanter, 2 revisorer samt revisionssuppleanter; alla med 1 års mandattid. Styrelsen äger i alla avseenden förträdan för föreningen och handha dess ärenden.

4. ÅLIGGANDEN

Styrelsen skall till årsmötet inlämna förslag samt i mån av behov: själv besluta i föreningens ärenden, övervaka beslutens verkställande, övervaka stadgarnas efterlevnad, kalla till årsmöte senast 14 dagar före fastställt datum.

5. FUNKTIONÄRER

Ordföranden kallar och leder styrelsen samt föreningens möten. Sekreteraren för protokoll och matrikel över medlemmarna, förvarar föreningens handlingar, upprättar förslag till årsberättelse samt ombesörjer all korrespondens. Kassören inkasserar avgifter, utlämnar medlemskort, handhar föreningens kassa och bokföring, som skall gälla ett år i taget. Räkenskaperna skall inlämnas till revisorerna senast

14 dagar före årsmötet. Uttag av föreningens medel i bank eller postgiro tecknas av kassören eller ordföranden var för sig.

6. RÖSTNING

Varje medlem äger en röst. Röstningen sker öppet, om ej annat påyrkas.

7. ÅRSMÖTE

Årsmötets dagordning skall upptaga följande är enden:

Val av ordförande, sekreterare för mötet
samt 2 justeringsmän
årsmötets behöriga ulykning
styrelsens, kassörens och revisorernas årsberättelse
beslut om eventuella styrelsearvoden
val av styrelse och övriga funktionärer
tillsättande av valnämnd
årsavgiftens storlek
eventuella motioner

8. NYA MOTIONER

Motioner om förslag till stadgeändringar skall skriftligen vara styrelsen tillhanda senast två (2) månader före årsmötet.

9. STADGEÄNDRINGAR

Ändringar av stadgarna kan endast fattas av två (2) på varandra följande möten, varav ett är årsmöte.

10. UPPLÖSNING

Föreningen kan ej upplösas om minst fem (5) medlemmar önskar upprätthålla dess verksamhet. Om upplösning sker, skall tillgångarna skänkas till någon musikverksamhet inom Sverige.

FÖRSLAG TILL NYA STADGAR

1. ÄNDAMÅL

Den ideella "Föreningen nyckelharpan" är en politiskt och religiöst obunden förening med syfte att främja nyckelhapsspelet och dess musiktraditioner samt det allmänna intresset för instrumentet.

2. MEDLEMSKAP

Medlemskap kan vinnas av envär som accepterar föreningens stadgar och som erlagt gällande årsavgift. Två typer av medlemskap skall finnas:

A-medlem som erhåller medlemstidningen och samtliga övriga utskick.

B-medlem som enbart erhåller medlemstidningen.

I övriga avseenden anses medlemmarna likvärdiga. Ändring från B- till A-status sker genom inbetalning av mellanskillnaden i årsavgift. Återbetalning av årsavgifter kan ej ske. Medlem som trots sedvanlig påminnelse ej erlagt årsavgift anses därmed ha begärt sitt utträde ur föreningen.

3. VERKSAMHETSÅR

Föreningens verksamhets- och räkenskapsår skall motsvara kalendarår. Styrelsen ansvarar för verksamheten från årsmöte till årsmöte.

4. STYRELSE OCH ÖVRIGA FÖRTEROENDEVALDA

Styrelsen skall bestå av fem ordinarie ledamöter: ordförande, sekreterare, kassör samt två ledamöter. Mandattiden är två år. Ordförande och sekreterare väljs ojämnt år, kassör och övriga ledamöter jämna år. Utöver dessa väljs två styrelsesuppleanter, två revisorer samt revisionssuppleanter, alla med ett års mandattid. Styrelsen skall och äger rätt att i alla avseenden handha föreningens ärenden. Bokföring skall ske enligt god revisionssed och medlemsförteckningen underhållas kontinuerligt. Styrelsen är beslutsmässig när minst fyra (4) ledamöter är närvarande. Omröstning skall ske öppet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. Föreningens bank- och postgirokonton tecknas av ordföranden eller kassören var för sig. Styrelsen äger rätt att till sig adjungera medlemmar för uppdrag som t.ex. redaktör, matrikelförare, notfogde etc. såvida dessa ej utses av årsmötet.

5. RÖSTRÄTT OCH BESLUT

Medlems rätt att besluta i föreningens angelägenheter utövas på års- eller föreningsmöte varvid varje medlem äger en röst. Beslut kan enbart fattas i frågor som delgivits medlemmarna i kallelsen till mötet. Medlem har rätt att avge sin röst genom skriftlig fullmakt utställd på annan vid mötet närvarande medlem. Ingen får med fullmakt avge mer än en röst utöver sin egen. Beslut tages medelst öppen omröstning såvida inte slutet dito har begärts. Vid lika röstetal i öppen omröstning har mötesordföranden utslagsröst och vid slutet omröstning lotten.

6. FÖRENINGSMÖTEN

Utöver årsmöte, som hålles under mars månad, kan styrelsen kalla till föreningsmöte när detta anses befogat. Kallelse till mötet skall vara medlemmarna till handa senast 14 dagar före mötet. Kallelse skall innehålla uppgifter om tid och plats för mötet, dagordning samt huvudsakliga innehåll i motioner och propositioner. När det gäller årsmöte skall årstedsavisningen också medtagas.

7. ÄRENDEN

Vid föreningsmöte (årsmöte) förekommande ärenden:

1. Mötets öppnande
2. Val av ordförande och sekreterare för mötet.
3. Fastställande av röstlängd.
4. Fastställande av fortsatt dagordning.
5. Fråga om mötet utlysts enligt stadgarna.
6. Val av justeringsmän att jämte ordföranden justera protokollet.
7. Styrelsens verksamhetsberättelse med resultat- och balansräkning för det gångna verksamhetsåret samt budget för det nya.
8. Revisionsberättelse samt fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för den tid revisionen avser.
9. Fastställande av kommande års medlemsavgift.
10. Val av styrelse, revisorer, funktionärer och valberedning.
11. Motioner och propositioner.
12. Övriga frågor.

8. MOTIONER

Motioner om stadgeändringar eller andra ärenden skall skriftligen delges styrelsen senast två månader före års- eller föreningsmöte.

9. INTERIMSSTYRELSE.

Om angivna fem styrelseposter ej kan besättas utses minst två personer, med rätt att teckna föreningen, att fullgöra tidigare ingångna avtal och att, om beslut om upplösning ej föreligger, kalla till nytt föreningsmöte. Några övriga beslut får ej fattas. För eligger beslut om upplösning äger man rätt att besluta om vilken organisation som skall övertaga tillgångarna och verkställa överförandet av medlen.

10. UPPLÖSNING

Föreningen kan ej upplösas om minst tio (10) medlemmar önskar upprätthålla dess verksamhet och är beredda att besätta styrelseposter. Om upplösning sker, skall anges att föreningens tillgångar skall överlåtas till en värlämnad sedan länge etablerad organisation verkande inom folkmusiksvetige.

11. STADGEÄNDRING

Beslut om ändring av dessa stadgar skall fattas av två på varandra följande föreningsmöten, varav minst ett årsmöte.

Vi har förlorat två "Lek-kamrater" i Slagsta Gille.

Under en och samma vecka drabbades vi av att två av våra närmaste och mest engagerade spelmanskamrater försvann ur vår gemenskap, Berndt Alverstam och Per Thermenius.

Berndt drabbades redan för många år sedan, faktiskt i samband med att vi spelade teaterpjäsen "Märkunderligt sa Snortilda" år 1990, av en mycket svår sjukdom. Vi fick alla följa hans mycket energiska kamp för att besegra den. Många gånger när vi var tillsammans med honom blev vi övertygade om att han hade lyckats. Men det blev inte så. När Berndt tillsammans med Slagsta Gilles spelmän framträdde på den stora scenen framför Riksdagshuset i samband med vattenfestivalen gjorde han en mycket stor prestation. Likaså när vi hade vår sommarkvällskonsert i Botkyrka kyrka en solig fin sensommarkväll. Då satsade Berndt allt trots att han var mycket svag. Det är soliga minnen vi har av Berndt.

Berndt var Lekkamraternas spelevink. Han var den som tyckte att vi skulle satsa på att vara i Grindstugan och spela på tisdagkvällarna. Han fixade kaffe och hade många gånger något extra med till kaffet. Han var den som tryckte till lite extra på gasen när vi spelade. Han förde med sig många bra ideer från Örebro, där han tidigare hade varit med i ett spelmanlag. Berndt var en ivrig förespråkare för att vi nyckelharpspelare skulle ha ett eget programinslag på våra spelmansstämmor.

Berndt missade inte gärna ett speltillfälle. Han var helt salig när han första gången hade deltagit på en spelning med Slagsta Gilles spelmanlag i Mälarsalen. Han kunde inte med ord nog få fram den fantastiska stämning som han tyckte hade funnits i speligänget då. Han övertalade många av vara nya nyckelharpspel-

män att ta steget att delta i dessa spelningar för att få känna samma lyft som han hade upplevt.

Per kom in i mitt liv i samband med att jag år 1982 började i en studiecirkel i nyckelharpspel som leddes av Mats Wester. Tillsammans med Rolf, Maj, Inger, Britt-Marie och Arne blev vi ett litet nyckelharpgäng som träffades tillsammans under många år. Så småningom blev vi medlemmar i Slagsta Gilles spelmanlag. På timmen före den ordinarie spelmanslags träningen trimmade vi ihop oss med ytterligare nyckelharpspelmän. Per var nog den allra flitigaste deltagaren. Han inspirerade oss till att spela låtarna så att det stämde efter noterna. Det skulle mycket till för att han skulle missa en spelning.

Många av oss har haft förmånen att tillsammans med Per delta på spelmanskurser, resor, spelningar och i olika uppdrag inom föreningens arbete. Per var den som alltid ställde upp och skjutsade, hjälpte till att bära på instrument och fixade fram noter till nya låtar. Ingenting, absolut ingenting var omöjligt för honom. Han bara fanns där alltid.

Per lämnade oss alltför oförberedda. När dödsbudet nådde oss hade vi bara för några timmar sedan haft ett alldeles strålande lyckat musikcafé där Per hade varit en av huvudpersonerna med engagemang i bröd och kaffebestyr samt med spel i olika grupper och inte minst solospel på sitt härliga durspel. Det är så vi minns honom.

Berndt och Per lämnar stora tomrum efter sig. Våra många minnen tillsammans med dem kommer dock alltid att finnas kvar och många av de låtar som vi spelar kommer för alltid att vara förknippade med någon av dem.

Anita Stigberg - en av Lek-kamraterna i Slagsta Gilles spelmän

Ludvika 95-03-03

Nyckelposten, c/o Sven Nordin, Haninge.

Sedan ett tiotal år tillbaka har jag ägnat mig åt nyckelharpsbygge och spel. F.n. håller jag på med min 14:e harpa. Jag brukar också roa mig med att göra egna låtar. Den som jag här bilägger har blivit omtyckt av spelmanslagen här i Västerbergslagen, kanske någon mer skulle ha glädje av att spela den. Oftast spelas den som snoa.

Tack för en trevlig och lärorik tidning!

Med spelmanshälsning

Allan Lundin

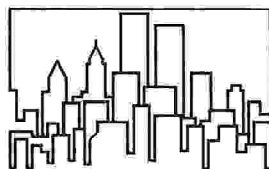
Vasagatan 23 B, 771 32 Ludvika

I Dansens Virvlar**Allan Lundin**

♩=120

7 Amherst Lane
Dearborn, Michigan
48120 10 maj 1995

Käre Sven!

Våren kom till sist till Michigan. Tidigare hade vi kallt väder men nu finns det vårblommor, fruktträd och buskar står i blom. Maj är en vacker månad. Tack för Nyckelposten #3-1994 - den

ankom här-
om dagen.
Njöt av att
läsa artikeln
om VM i
nyckelharpa
för att upp-
täckta vem
spelmännen
var som jag
såg och hör-
de spela där.
Önskar att
jag hade känt
till dem före
tävlingen
och kunde ha
pratad med
dem mera
omfattande

Lena och Ingvar Jörpeland. Nöjt av Spel/dans
veckoslutfolkkurserna i Boston med Olle Wall-
man och Karin Thorn. Det är intressant att både
Karins förfader och min fars mormor föddes i
den samma lilla byn Linghed, norr om Svärdsjö.
Vi spelade flera låtar från det där området -
minnen av min resa där. Fyra prenumeranter på
Nykkelposten deltog - *Janet Gage, Karen Myers,*
Matt Fichtenbaum och jag (se bild). Jag stannade
hos Janet och tittade på hennes tidigare nummer
av Nyckelposten - många, många fina artiklar!
Önskar att jag hade blivit intresserad av nyckel-
harpan och hade beställt tidningen för många år
sedan.

I artikeln om harpriksspelmän i Uppland såg jag
ditt namn för år 1983. Gratulerar! Också artikeln
och fotona om invigningen av Eric Sahlströms
staty (#3-1992) var intressanta. Jag lär mig mycket
om svenska spelmän genom att läsa Nyckel-
posten. Du var en bra redaktör - hoppas att
medlemmarna uppskattade allt ditt arbete. Många
personer bidrog med mycket information för
olika samtalsämnen. Vem var den amerikanska
spelman som skrev U.S.A. brevet på Insändare
sidan #4 (#3-1990) om Scandinavian Week i
Buffalo Gap? Han eller hon skriver mycket fin

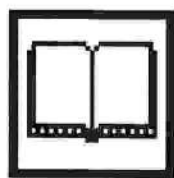
svenska! Jag
måste lära mig
många flera
ord. Efter det att
mina brev kom
ut i senaste
numret, jag fick
ett brev av Bir-
gitta Wallin
med "Roslags-
låtar" häftet.
Hon sade att
Ceylon hade
besökt U.S.A.
år 1976 med en
grupp av nord-
iska spelmän.
Också, Kalle
Rapp från
S v ä r d s j ö

Spelmanslag skickade mig två nyckel-
harpkassetter via Karin Thorn på Boston kursen.
Hoppas att höra av fler spelmän. Tack igen för att
du publicerar breven.

-En svensk vän till mig njöt av läsa artikeln om
"Pintorpafrun" i nummer #1-1994. Nästa vecka
skall vårt spelmanslag spela en konsert i norra
Michigan för att få pengar till Finn Fest 1996 som
äger rum där i augusti. Finländare från hela
Amerika och Finland ska samlas där. Vi måste
spela i 90 minuter - många, många låtar! Nästan
40 stycken, omfattande solonummer. Jag ska
spela två låtar på harpan.

Med vänliga hälsningar

Karin Thorn

BOK- TIPS

"Psychology of Music" av Carl E. Seashore är boktipset denna gång.

Boken är på skriven engelska och kanske mest avsedd för utbildning och forskning. Men även om man inte förstår allt som står i boken så är det MYCKET intressanta saker som avhandlas.

Här är några axplock från innehållsförteckningen:

The Musical Mind.

The Musical Medium.

The Science of Music.

A musical Ornament the vibrato.

Pitch: Frequency.

Loudness: Intensity.

Duration: Time.

Timbre: Wave form.

Boken handlar också om flera instrument såsom; violin, piano, röst mm.

Det sista kapitlet inte minst intressant:

The Development of Musical Skills:

Control of, Pitch/intonation, intensity, time/ rhythm, timbre etc.

Titel: Psychology of Music

Författare: Carl E Seashore

ISBN: 0-486-21851-1

Pris 7.95 \$ (i USA)

Vaffö' ere' så svårt å stämma !

Jag gjorde en upptäckt, när jag läste kapitlet "Pitch". Vad händer när man stämmer två instrument mot varandra ?

Örat uppfattar **inte** samma tonhöjd på en ton, som har olika styrka ! En och samma frekvens kan alltså höras olika om den kommer från fiolen alldeles intill örat eller om den kommer från en nyckelharpa som är några meter ifrån (alltså svagare).

Detta har till följd att man **aldrig** uppfattar det som färdigstämt när man står och stämmer. Man tittar fånigt på varandra, den ene tycker att det stämmer, men den andre att det inte stämmer. Det är ju bra att få veta detta, så att man inte tror att det bara är fel på en själv.

Hur gör man då för att komma tillrätta med detta problem? Ja, det bästa är naturligtvis att se till att de båda tonerna är lika starka alltså spela sin egen lite svagare. (**Men** då skall man vara medveten om att det inte stämmer för den andre).

Stämapparaten är **inte** känslig för olika styrka (inte nämnvärt i alla fall).

/red.

VÄRSTING!

- Vet du vilken sjöman det var som gick i land och öppnade gummiverkstad ?
- Båtsman Däck !

BOKEN

"SPEL OPP I SPELEMÄNNER"

AV OTTO ANDERSSON

önskas köpa eller lånlånas.

Kontakta redaktionen.

tel: 08- 777 07 27

Från Norge har det kommit ett brev med några frågor.

Redaktionen svarar så gott den kan, men de bästa svaren kommer ju från läsekretsen själv. Så fatta pennan nu ock tyck till om följade frågor:

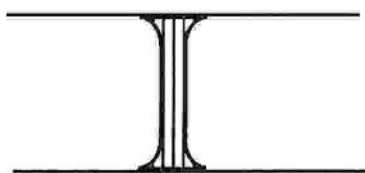
"Jag bygger mina harpor i ensamhet och har ingen att fråga till råds - som verkligen kan detta med harpbygge. Därför undrar jag om jag då och då kan få sända dig ett brev med frågor och ting som jag funderar på?

Redan nu i denna tidiga fas av arbetet har jag valt ut några frågor att lura på:

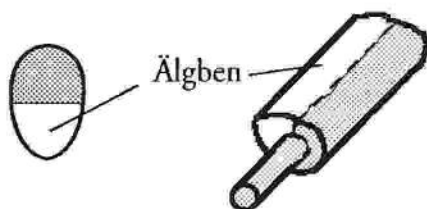
1. Bör jag använda pärllim till botten och lock?
(för att kunna öppna vid behov).
2. Vilket lim rekommenderar du i övrigt till bygget?
3. Bör min "Sahlströmsharpa" följa ritningen och ha lutande sarger eller som jag vill - raka?

4. Kan en ljudpinne utformas som bilden visar? (För att avlasta trycket och förmedla vibrationerna bättre).

5. Jag gör den halvan som berör strängen av ben (älgben) på mina löv - för att undvika slitage - och få en skarpare träffpunkt på strängen - kan detta påverka ljudet negativt?

6. Översta delen av sadeln har jag också tänkt utföra av älgben - är det OK?

Orkar och hinner du svara - blir jag glad."

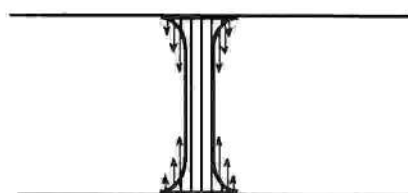
Vänliga hälsningar
Ola Berglund,
Halden, Norge

Redaktionen svarar:

1. Min erfarenhet av pärllim är ej så god så för min del använder jag alltid vanligt vitt trälim. Det går utmärkt att lossa om man använder ett 0,05 mm:s bladmått som är upphettat och som man kan föra runt det limmade locket (eller botten).

3. Det blir onekligen snyggare om man lutar sargen och så blir det större spänning i locket = mera ljud.

4. Nja jag skulle aldrig göra en ljudpinne på detta vis. Dels blir den väldigt skör i böjen (skuvas lätt av) dels går ju ljudet i fiberriktningen och "rinner" följaktligen ut i luften.

5. Näe, när älg har jag aldrig hört talas om i detta sammanhang. Det enda jag vet är att det har experimenterats med metall-löv, men som regel står man inte ut med smattret.

Eric Sahlström klarade sig bra utan älg, dessutom tyckte han inte om att döda djur (tänk på historien om haren som kom "bakefter" i Hardrevet, en av hans finaste kompositioner).

Ja detta var redaktörens egna funderingar. Förhoppningsvis kommer det in andra synpunkter från byggare ute i landet (utomlands).

Fatta pennan och skriv till redaktionen :
Sven Nordin
Vallavägen 38
136 41 Haninge

LYSSNAT PÅ!

Sture Möllerman Riddarstigen 17 A. 183 30 Täby
tel. 08/768 13 66

TILL ERIC

19 kompositioner för nyckelharpa av Eric Sahlström framförda av Johan Hedin, Ola Hertzberg, Olov Johansson, Anders Mattsson, Niklas Roswall och Markus Svensson.

Dessa sex unga spelmän har givit oss andra nyckelharppspelare och musikälskare ytterligare ett prov på Erics genialitet som kompositör av nyckelharpslåtar.

På denna CD, inspelad av Mats Hellberg i Kättingsmedjan på Furudals bruk påskhelgen 95, hittar man nästan samtliga av Erics låtar.

En del framförda som om Eric själv vore närvarande med sin stråke och harpa. Andra med en större frihet men utan att man för den skull har våldfört sig på originalet.

Några av låtarna har arrangerats och framförs på ett sätt som jag tror få kunnat tänka sig tidigare. *Avskedsgånglåten* och *Karolinermarschen* hör definitivt till dessa och hör klart till mina favoriter på denna inspelning.

I *Vårdroppar* klingar tyvärr ett lågt B inte riktigt rent. Synd, när spelet i övrigt håller så hög klass.

Ola spelar på en harpa byggd av Otto Darngren. Johan på en som är byggd av fadern Lenart Hedin och på en oktavarhaipa som de byggt tillsammans. Alla övriga spelar på nyckelharpor byggda av Esbjörn Hogmark.

Esbjörn har även bidragit med foton i det mycket informativa konvolutet till CDn som är producerad av Olle Paulsson, Drone Music.

ERICS LÅTAR I NYTT HÄFTE

Låthäftet med Erics kompositioner och med en stor del av det Sahlströmska låtarvet har sedan länge varit slutsålt.

Efterfrågan har varit så stor att Sahlströmsfonden beslutat ge ut en ny upplaga, varför ingen längre behöver jaga efter de olagligt kopierade häften som tillhandahålls av en mindre seriös förläggare.

Den nya utgåvan kommer i likhet med den tidigare att innehålla Gösta Sandströms uppteckningar. Ytterligare två av Erics kompositioner har tillkommit: *Namnlösen* och *Örebro polskan*.

Samtliga nedteckningar är nu noggrant genomgångna och de små felaktigheter som tidigare fanns är rättade. Gösta har haft Leif Åhlund som hjälp vid detta arbete. Notskriften är också satt på ett mer lätläst sätt än tidigare. Förhandlingar pågår om tillstånd att få publicera *Spelmansglädje*. Rätten till den låten finns på ett annat förlag. När detta är klart kommer det inte att dröja lång tid förrän låthäftet är tillgängligt. Då kommer vi naturligtvis att här i Nyckelposten meddela var man kan köpa det nya häftet.

GLÖM EJ HÖSTENS TORSDAGS- TRÄFFAR.

Kl. 19 - 22

Hartwigska Huset, Gästabudsalen
S:t Paulsgatan 39B Stockholm

14 september, 12 oktober,
23 november, 14 december

Hej Sven!

Tranås 95 06 19

Jag sitter här och ser ut över ett regnit och gråmulet Tranås. Från stereon hörs Åsa Jinders toner.

Det kommer mig att tänka på förra året vid den här tiden. Det skulle bli ekomässa här i Tranås. Åsa J. skulle komma hit och spela sin härliga musik. Det såg jag verkligen fram emot, eftersom jag själv spelar nyckelharpa.

Dagen kom med samma gråkalla väder som vi har här idag. Åsas framträdande skulle vara på dansbanan där man hade ställt fram stolar och annat som hör till.

Det var det absolut kallaste ställe man kunde valt för ett framträdande.

Jag tyckte synd om Åsa. Hon frös. Hur kunde hon spela med iskalla stela fingrar förstår jag inte. Men hon var envis.

Framträdandet gick jättebra.
Heder till Åsa.

Men de som arrangerat detta borde få ett riktigt vasst ris. Varför kunde de inte ordnat en varm lokal. Jag vet att det finns, bara ett stenkast därifrån.

Hoppas att Åsa inte har blivit avskräckt för Tranås. Jag hoppas verkligen att hon någon gång kommer hit igen, och att det då är bättre arrangerat.

Det ser jag fram emot.

B. Jonsson, Tranås.

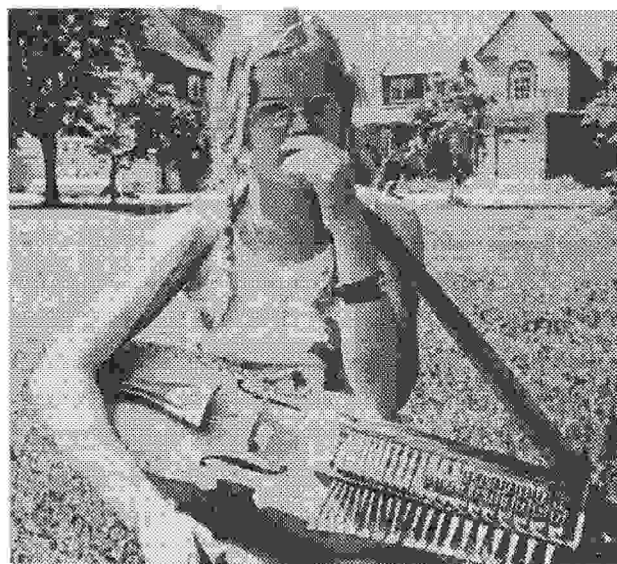
Ett fotografi

Hur kom det sig att du började spela nyckelharpa? Frågan har genom åren ställts X antal gånger, av oss och till oss. När jag fann ett bortglömt fotografi, dök den upp igen. Hur? Vet inte, men för den som var ung och var inne i folkdanssvängen 1972, när fotot är taget, var det inte svårt att surfa på folkmusikvågen.

Vid den tiden var det på gränsen till hopplöst att få tag i ett instrument. En kurs fanns, Mats Kuoppala drog igång Midsommarlåt -72 på Säbyholmsskolan i Bro, men instrument...

Föräldrarna hade ett par goda vänner genom arbetet i Röda Korset och fick höra att mannen, instrumentmakaren, hade byggt en nyckelharpa. Jo, den gick bra att låna en vecka.

Vilken vecka! Kursledaren hade lyckats skrapa ihop nio deltagare, unga och gamla, nybörjare och drivna spelmän - precis som idag, gick det dygnet runt. Peter Puma H, Meg från USA, Anton Jernberg och Per J - som tog bilden av en drömmande 16åring på gräsmattan framför trädgårdsskolan i Bro, med Herold Lundins allra första harpa i famnen.

Jag.
Herold Lundins första harpa.
Foto: Per Jernberg 1972.

Ur bokhyllan:

Folkmusikfolket

Mats Wikman (text),
Denny Lorenzen (foto)
Gidlunds, 1987

I de flesta folkbibliotek finns en hylla märkt LL - lättlästa böcker för vuxna. Där står böcker avsedda för personer med läshandikapp men många av dem kan med stor behållning läsas av vem som helst. En sådan bok är **Folkmusikfolket**.

Bilden är mycket viktig i LLböcker, den ska vara till hjälp för förståelsen vid läsning, text och bild ska samverka och förstärka varandra.

Folkmusikfolket är rikt illustrerad med Denny Lorensens svart-vita fotografier - och vilka fotografier! Underbara bilder från spelmansstämmor och mer närgående porträtt av några upplandsspelmän, flera välkända ansikten. Vid uppslaget med Eric Sahlström-porträtten hörs t o m hans röst och känns doften av trä - i alla fall i min bok.

Mats Wikmans texter är kärnfulla och många är på-pricken-beskrivningar av folkmusikfolket, men de är väl abstrakta för att fungera som lättlästa. Läsningen blir ryckig om man för ofta måste stanna upp och förklara vad som menas. Exempelvis inledningen "De kommer från hela landet. En del åker bil, andra tar tåg..." tarvar förklaring, åker vart? Och vad är det för lådor folkmusikfolket kånkar på?

Ett avsnitt där text och bild går olika vägar är lite rolig för en nyckelharpist. Stycket som handlar om allspel slutar: "Det hörs i hela bygden när hundratals fioler spelar samtidigt." och på fotot syns - trettio nyckelharpor!

Flera spelmän presenteras som jag nämnt mer ingående - och betoningen ligger på just spelmän. I spelmännens tillvaro är folkmusiken ett sätt att leva, de undervisar eller är musiker på heltid, de har "Folkmusik i blodet".

Kvinnan i Folkmusikfolket, den enda, har "Folkmusik som hobby", musiken är ett sätt att koppla av eller roa sig med. Tyvärr ett vanligt sätt att framställa mäns respektive kvinnors musicerande.

Trots invändningarna tycker jag hela folkmusikfolket ska leta sig fram till bibliotekets LLhylla och **Folkmusikfolket** å det snaraste. Det är en härlig och ovanlig bok man kan läsa totalt avspänt, då den inte tyngs av fakta eller långa vetenskapliga resonemang.

Läs och njut!

Anne-Marie Tärnström

NACKASTÄMMAN 1995

ÄGER I ÅR RUM DEN 11 NOVEMBER
I FORUM NACKA.

Liksom förra året tänkte vi ha ett bra
dansband på kvällen.

Kontaktpersoner:

Ingrid Eckerman	tel: 718 55 51
Jan Lundqvist	tel: 773 16 76
Lars Gustavsson	tel: 773 45 55

Tranås 95 06 19

Hej Sven!

Tänk om det varit lika fint väder i går som det är i dag. Vad var det då? Jo, Österbystämman så klart.

Vi åkte dom 37 milen för att återigen få lyssna på och njuta av alla nyckelharpor och andra instrument.

Det var jättekul att komma dit igen. Nått som jag har sett i fram emot. Det är kanske lite långt att åka 74 mil på en dag. Men för att lyssna på nyckelharpor kan man åka hur långt som helst.

Till hösten har jag tänkt bygga en ny harpa. Det blir min tredje. Synd bara att det inte finns några spelkurser här.

Jag började spela för cirka fyra år sen. Men har mest lärt mig själv och genom några spelkurser i Österby. Det är i alla fall något som jag aldrig tröttnar på.

Nu funderar jag på att skaffa ett durspel. Det låter ju så härligt. Min far spelade dragspel sedan unga år, så jag är uppväxt med det. Det är kanske lite sent att börja vid 42 års ålder. Men bättre sent än aldrig. Vet Du Sven, vad ett durspel kan kosta ungefär, och var det finns att få tag på, i fall att?

Hej och trevlig spelsommar önskar
B-M Jonsson, Tranås.

Betr. durspel så har "Gottfrid" durspel på lager. Ett bra tips är nog att försöka låna ett av någon kamrat några veckor, så man kan känna på ...
Johanssons musikinstrumenthandel AB Gottfrid, Västerlånggatan 78, Stockholm (vid Järntorget) Tel: 08- 20 21 21 eller 21 71 39

/ red

JÄRVASTÄMMAN Husbygård

13/8 -95

Allspel kl 12.00	
Marstalla Olles vals	G
Hillebolaschottis	G
Vendelpolskan	G
Bränvinsmarschen	C
Tierpspolskan	G
Orevalsen	G
Styfbergs schottis	G
Polska eft. Gåsvikarn	C
Äppelbo gånglåt	G

Allspelsledare: Sven Nordin

Scenprogram 12.30 med bl a:

Eva Rune, sång
Kurt Eklund, durspel
Styrbjörn Bergelt, sågflöjt
Lena & Ingvar Jörpeland, nyckelharpa
Henry Wallin & Ulf Claesén, fiol, nyckelharpa
John Erik Hammarberg & Sören Olsson, munspel, fiol
Per Furå & Anders Eklund, mungiga, hummel
Järfälla Nyckelharpgille
Hulling

Spelstuga med Henry Wallin
Dans till Trollrike Spelmän

Arrangör:

Föreningen Järvastämman
Stockholms Läns Bildningförbund
Kista Kulturkommitté
Kvartersgården Husbygård tel 08-751 11 88

Husläkaren har ordet

Nyckelposten kommer från detta nummer bereda plats åt husläkaren Helga, som lovat bistå läsekretsens med råd och svara på frågor om sådant som är av nytta för varje spelman att känna till.

Hennes kunskaper är inte bara gedigna, de sträcker sig också utöver de vedertagna vetenskapernas gränser!

I kommande nummer ges råd om bot eller lindrande av sjukdomstillstånd som ettersmol, flenhus, harbragge och annat.

Denna gång är det angeläget att svara på några brev som ställts till nyckelpostens redaktion.

Fråga:

Hur tvinga en åkande att stanna?

Jag liftar runt på stämmor i nästan hela Sverige, i alla fall norra Uppland. Folk åker förbi i fina bussar och allt möjligt men mitt problem är: hur ska jag få dem att stanna och ge mig skjuts?

sign. Håller tummen

Svar:

För detta finns en säker metod, väl beprövad! Gör sålunda:
Tag blod ur ditt vänstra lillfinger och stryk därmed ett kors på vägen, där den (de) åkande skall färdas fram, och säg dessa ord: Så sant som Gud lever,
Och min själ lever,
Så sant skall du (N.N.) stanna här.
I Guds faders m.m. namn. Amen.

Vid "N.N." uttalas namnet på den åkande om det är känt.

Bästa hälsningar Helga

Så två brev som berör ett och samma ämne; hur man blivit orättvist bedömd vid tävlingar, uppspelningar el.dyl.

Fråga:

Hur förhindra en spelmans framfart?

På många uppspelningar finns särskilt en individ som ständigt drar det längsta strået och ser till att jag aldrig kommer i närheten av prispallen. Hur kan jag sätta stopp för detta?

sign. Misstolkad

Fråga:

Mot trolldom.

Förra sommaren hade jag föga framgång vid mina framträdanden på olika scener och evenemang, till skillnad från tidigare år. Jag är på det klara med att jag är utsatt för destruktiva krafter från någon illvillig individ. Hur kan jag bli oemottaglig för illa sinnade handlingar?

sign. Dåliga vibbar

Svar:

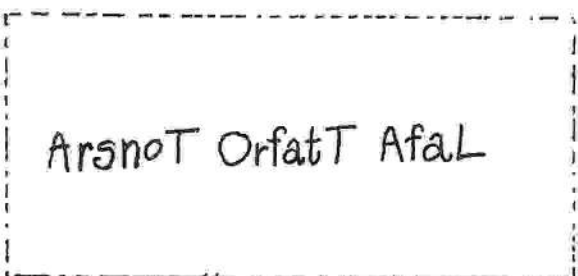
I det första fallet kan följande duga:
Lägg avbrutna skruvar och kvicksilver där spelmannen går fram, så springer hans strängar utav.

Åt "Dåliga vibbar" förmedlar jag gärna ett vanligt verksamt medel mot allehanda trolldom:

Bär på dig en papperslapp med dessa ord påskrivna:

Arsnot Orfat Afal

Helga

Klipp ut och spar

7 Amherst Lane Dearborn,
Michigan 48120 U.S.A.
24 mars 1995

Hej Sven!

Här kommer ett annat brev - inte en räkning. Jag tror att allt gör jag nuförtiden är att skriva på svenska till vänner i Sverige och här i U.S.A. - men det är roligt, speciellt när man får ett svar. Jag har just ankommit hem från en college-återförening i Wisconsin för deltagare i arkeologiforskningsfärder under senaste femtio åren. Återöppnades också där det nyligen renoverade antropologimuseet där arbetade jag under mitten av 1950-talet när jag var student. Det var trevligt att finna att ett stort kuvert väntade på mig hemma. Många tack för de tre exemplaren av Nyckelposten, medlemslistan och brevet. Jag var överraskad att se så många av mina brev och foton i tidningen!! Trodde att du ska bara publicera delar av ett eller två brev och kanske en artikel om svenska spelmän som jag träffade i U.S. Tack för att du korrigerar mina grammatiska misstag - annars fyrahundra mera personer skulle lägga märke till dem. Jag har träffat de fyra U.S. prenumeranter på Nyckelposten vid två olika spelkurser under de senaste två åren. Tre av oss äger harpor som byggdes av Harry Hedbom, och känner också Göran Håkansson (Janet,

Karen och jag). Jag ska stanna hos Janet Gage den 7-10 april där deltagar jag i en veckoslut fiolkurs nära Boston. Lärarna är Karin Thorn från Svärdsjö och Olle Wallman. Jag såg Olle på en video som gjordes av Minneapolis ASI Spelman-slag under deras resa i Sverige i somras. Det är inte så bra vad läser jag om Föreningen Nyckelharpan's styrelse och redaktion i årsmötet tillkännagivandet och tidningen. Nästan alla medlemmar avgår. Vad hände på årsmötet? Fick föreningen mera frivilliga? Om jag bodde i Sverige jag skulle hjälpa dig. Jag har varit en medlem i flera styrelser samtidigt i vårt skandinaviska samhälle. Jag var också redaktör för Jenny Lind Clubs tidningen. Allt tar mycket tid men jag njöt mitt jobb. Vad kräver de flesta arbete är skriva artiklar för Nordic News magasinet. Du har gjort ett fint jobb som redaktör för Nyckelposten och sju år en lång tid. Det ska bli svårt att ersätta dig. Föreningen har många medlemmar men ingen önskar hjälpa. Jag vet hur det är - ett fåtal gör allt! Jag har just hittat denna fina tidningen som har så många intressanta artiklar, och jag önskar att den ska inte dö. Jag har skrivit ett brev adresserat till alla medlemmar i föreningen. Önskar uppmuntra dem att bli inblandad i deras förening före den slutar, vilket vore tråkigt! Häromdagen jag fick ett långt brev av Daniel Höglund som jag har skrivit till två gånger. Träffade honom genom hans brev till Nyckelposten. Han har flyttat från Gunnarskog och är en student vid University of Carlstad nu. Han är upptagen i många saker redaktören för Gunnerske Nytt, spelar i

tre musikgrupper och har sin egna dataaffär. Daniel är bara 20 år gammal. Nyckelharpstämman vid Österbybruk i juni skulle vara roligt med alla de fina grupper och aktiviteter. Chorda spelar många intressanta instrument. Önskar att jag kunde delta.

Tack igen för använda mina brev i tidningen - det gläder mig.

Med vänliga hälsningar

Karin

7 Amherst Lane Dearborn, Michigan 48120 U.S.A. 24 mars 1995

Till medlemmar i Föreningen Nyckelharpan

Jag är den svensk-amerikanska spelkvinna som Ni mötte genom mina brev i senaste numret av Nyckelposten. Svensk folkmusik är mycket viktig för mig, speciellt spelad på fiol och nyckelharpa, och jag njuter av läsa i Nyckelposten, om vad som händer runt om i Sverige. Sven Nordin gav mig mitt första exemplar i somras när jag träffade honom och Ann-Mari på nyckelharputställningen vid Lövsta-
bruk.

När jag läste i vårnumret och årsmöte tillkännagivandet att de flesta ställningar i styrelsen och redaktionen är vakanta eller medlemmar som inte fortsätter efter i år, jag blev bekymrad om framtiden för Nyckelposten.

Jag är medlem i styrelsen av Norse Civic Association som publicerar Nordic News som är tidningen för vårt skandinaviska samhälle i Detroitområdet. Den kommer ut fem gånger årligen och jag skriver många artiklar för tidningen.

Jag vet att det kräver mycket arbete, men tidningen är hjärtat och rösten för föreningen.

Ni är mer än fyrahundra medlemmar - var snäll och ta lite av Er tid för att hjälpa Föreningen Nyckelharpan så den kan fortsätta och inte dö! Jag önskar njuta av många mera nummer av Nyckelposten i framtiden.

En bekymrad läsare

Karin Arneson

Karin Arneson

Redaktören Sven svarar:

Tack Karin för alla brev!

Självklart publicerar jag allt som folk skriver till mig. Det är inte redaktören som skall sätta sig till "doms" över innehållet i en insändare.

Naturligtvis måste man ha någon urskiljning t ex politik, religion, personliga påhopp hör nog inte hemma här. Dessbättre har aldrig detta problem uppstått.

Som Du kan se på sidan 4 i detta nummer så blev det en styrelse trots allt. Och det blev ingen "skrutstyrelse av det som blev över"; tvärt om så vaknade eliten till!

Det kommer att gå jättebra för föreningen och Nyckelposten i framtiden!

Sven

ÄLGHUD
till spelmansbyxor
eller folkdräktsbyxor
säljes, pris : 600:-

Ring mig för närmare upplysning

Ann-Mari Liliegren-Nordin.

tel: 08- 777 07 27

Folkmusiken på Malta

som den upplevdes på en semesterresa tillsammans med sekreteraren (ja, ja frugan alltså)

Efter att ha besökt Malta ett flertal gånger undrade jag hur folkmusiken verkligen "såg ut".

Inte det jag sett på restauranger och uppvisningar. Jag ville se och höra "riktig" folkmusik, den som spelas av "jeansfolket". Och hur såg det ut historiskt?

Så här blev resultatet av 3 dagars "forskning" de övriga 11 dagarna gick åt till soooooolande. För sol fanns det gott om!

Det första spåret av maltesisk folkmusik dök upp i Vittoriosa, 20 min bussfärd från Valetta (huvudstaden). Avsikten var att besöka ett "folkmuseum" men något sådant gick ej att finna. Istället hamnade vi (sekreteraren å jag) på Inquisitor's Palace, där folkmuseet skulle vara inhyst.

Folkmuseet var "upplöst" enl. biljettmannen till Inquisitor's Palace. Vi tog i alla fall en titt runt och efter att ha vandrat omkring bland gamla möbler och "kung-

a p o r t r ä t t "

hängde han där plötsligt; säckpipsblåsaren. Någon uppgift om konstnär eller vem det var på målningen fanns inte, ej heller någon datering. Således kan denna bild föreställa någon utanför Malta, men det

är troligt att det är ett inhemskt porträtt.

Nästa anhalt i vår forskningsresa blev Biblitecha of Malta i Valetta för att se om det fanns något om säckpipan där.

En snäll gammal man plockade fram en skriftsamling som motsvarade vår Fataburen ungefär men där fanns det ingenting! Det fanns lite om dans och visor och en pytteliten bild av en säckpipsblåsare och tamburinspelare, som en liten medaljong som pryddes första sidan.

Någon mer bok fanns inte tyckte den gamle mannen. Något register existerade inte, han var väldigt bestämd. Där gick hoppet lite ur oss men så tänkte den gamle mannen till och vi fick ett namn på en folklivsforskare på Malta!

Den gamle mannen tyckte att jag kunde ringa till forskaren (inte näcken alltså) "...telefonnumret står nog i telefonkatalogen..." sa den vänlige mannen.

På vägen hem från bibblan passerade vi en bokhandel där jag frågade efter någon bok om folkmusiken på Malta. Nej, någon sådan bok finns inte. Men "Studies in Maltese folklore" av Joseph Cassar Pullicino har vi!

Joseph Cassar Pullicino

Oj, det var samma namn som den vänlige mannen på bibblan hade gett oss. Bingo. Vi köpte boken på 271 sidor trots att det bara fanns uppgifter om säckpipa på en (1) sida tre (3) rader) !

Bokhandlaren tyckte nog att jag var knäpp. Dessa tre rader innehöll uppgifter om en skrift "The Maltese Zaqq" (zaqq= magsäck) 1977. Jag efterfrågade denna skrift men den var slut sedan länge.

Tillbaka på hotellet frågade vi efter telefonkatalogen och började frenetiskt leta efter Pullicino, ja det fanns det många men ingen Joseph Cassar. Suck, nu började luften att gå ur forskarkropparna. Felet avhjälpes med öl.

"...nä nu går jag och ringer nummerbyrån...", med ett antal tiopengar på fickan ockuperade jag telefonautomaten ett bra tag och fick så småningom napp. Jo det fanns en Joseph Cassar Pullicino i Baltzan.

Jag ringer upp det föreslagna numret och döm om min förvåning när han svarar direkt ! Han hör lite dåligt annars verkar allt perfekt. Han säger att han har en kopia av skriften om Säckpipan och kan fixa fotokopior till imorgon (det var bara tre dar till avresa). Tack, tack vi kommer i morgon...

Det blev ett givande besök. Det är en fröjd att höra en riktig forskare berätta om sin livsgärning. Både med- och motgångar, och han är fortfarande aktiv och jobbar deltid på institutionen.

Vi blev bjudna på citrondryck, naturligtvis var citronerna odlade på "bakgården" det är mycket vanligt på Malta.

Vi fick vår kopia på avhandlingen om den Maltesiska säckpipan och for nöjda hem i den skumpande bussen.

Dagen efter så var det konsert på hotellet, det var två malteser, far och dotter, som spelade mandolin och gitarr. De spelade på vår begäran "riktiga" gamla folksånger och det blev precis som hemma, ridlåt, bröllopsdanslåt etc. Mannen berättade i pausen en häpnadsväckande historia om hur man gick tillväga när man tillverkade den gamla "Zaqq". Den som inte gillar att höra om hur man gör instrument av djur får väl hoppa över nästa stycke !

"...man använde bergskatter eller ev. en hund till att göra säckpipa av på 1800-talet. Man tog en stor bergskatt (död) och vände ut och in på den, skrapade och saltade väggarna. Sedan vände man den rätt igen. Ena frambenet fick bli ingångshål för själva inblåset, det andra frambenet fick bli själva pipan. Båda bakbenen täpptes till och övriga hål (mun etc) täpptes också till. Djuret höll man sedan opp och ner när man spelade... det går inte att ha ett hondjur för då läcker det ur bröstvårtorna..."

Jag tycker mig se hur denne säckpipsblåsare gick på gatorna med en skrikande katt upp och ner. Det är väl inte undra på att detta instrument och spelsätt har försvunnit ur tiden.

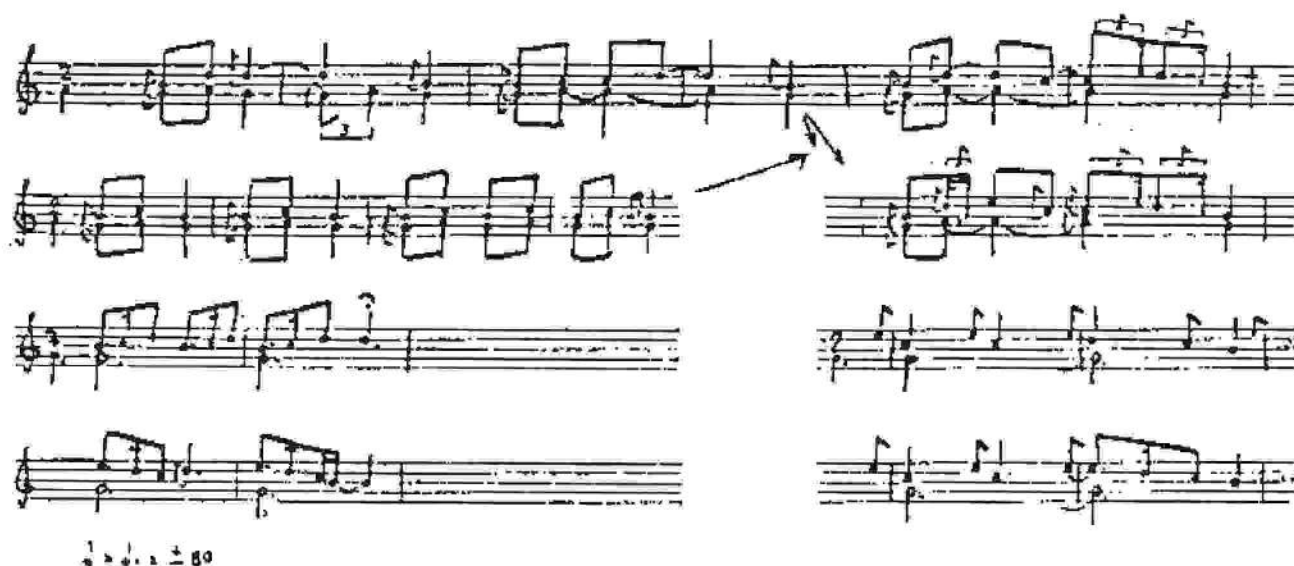
Detta var historien om folkmusiken på Malta. Någon nu levande spelman på säckpipa finns inte. Men det lär finnas inspelningar från 1960-talet. För den som vill ta del av avhandlingen så går det bra att höra av sig till redaktionen och få en kopia av kopian.

Hälsningar från redaktören med sekreterare.
Sven & Ann-Mari

Gerolamo Gianni 1837-1895

Street musicians in traditional Maltese costume (1891).
The museum of fine art, Valetta.

EX. 3 Zaqq motifs: played by Lazrio Camilleri 1972
Transcribed by P. R. Cooke

Till höger:
Paul Vassalo of Dingli,
Zaqq player.

Till vänster:
Tony Cachia playing his zaqq,
Seot. 1973.

Notexemplet och dessa båda bilder
är tagna ur "The Maltese Zaqq"
av J.K. Partridge och Frank Jeal.

SPELMANSSTÄMMA

LÖRDAGEN DEN 7:E OKT. 1995 kl 15.00
SOLLENTUNA BIBLIOTEK

Allspel, musik bland bokhyllorna, dans till Boda Bingsjö, folkdansuppvisning, scenprogram, servering, fri entré. Info: Ingvar Jörpeland 08-754 36 62.

DAGEN INLEDS 13.00-14.30 med:

Låtverkstad

Hasse Gille, lär ut upplandslåtar.

Visverkstad

Eva Tjörnebo, lär ut folkliga visor.

Dansverkstad

Folkdansgillet, lär ut Boda / Bingsjöpolsskor.

...är jag bara ekande brons, en skrällande cymbal

Intervju med Lena Jörpeland.

Det är inte var dag man möter en världsmästare, speciellt inte om det är fråga om nyckelharpsspel. Nyckelposten har träffat *Lena Jörpeland*, som tog hem världsmästartiteln i klassen gammelharpa vid VM i Linköping 1994.

Detta är inte en ordagrann intervju, utan återberättande av ett samtal hemma hos Lena i Sollen-tuna, när hon var föräldraledig med Elis, född i oktober i fjol.

Hur ser din folkmusikaliska bakgrund ut?

År 1976 drog min kompis Ingrid Bornhall med mig på en byggkurs i Jakobsberg, där vi förfärdigade var sin Lundinharpa. Med dem började vi åka på spel-mansstämmor, till Österbybruk först och främst.

Jag gick också några terminer i en spelcirkel där Ingela Ryd var lärare.

Hade du spelat folkmusik innan dess?

Jag spelade fiol i kommunala musikskolan och med min lärare spelade jag en hel del folkmusik efter noter, inget gehörsspel.

Själv var jag väldigt tagen av folkmusikvågen, Skäggmanslaget, Contact och andra. Lyssnade du på något av det som var i ropet under den perioden?

Merit Hemmingsson! Både jag och Ingrid hade flera skivor med henne som vi gillade.

Så småningom kom vi med i ett gäng som spelade gammelharpa, det var bland andra Hasse Gille, Björn Björn, Lena Höög och Ingvar (Jörpeland). Under några års tid var vi i Österbybruk med gammelharp-gruppen parallellt med nyckelharpskursen som hölls där, Åren 1979-1981 tror jag det var.

På förmiddagarna spelade vi och på eftermiddag-arna for vi iväg och hälsade på spelmän där uppe i Uppland.

Vi var hos Eric Sahlström, Nils Furesjö, Gösta Hellström, Kalle Ågren, en durspelare som hette Joel Jansson och andra. En av de yngre traditionsbärare vi träffade var Christer Persson i Skärplinge.

När vi kom bullade "gubbarnas" fruar upp i salen, serverade kaffe med påtår och tretår och alla visade en enorm gästfrihet.

Kalle Ågren kom att inta en särställning för mig. Han var så oerhört generös och han berättade mycket, allt möjligt om sin barndom, om människor och händelser, inte bara spelandet. Som barn hade han varit mycket i Lövsta bruk, där satt han med "gubba" och lärde sig spela, bl a spelade han med Jan-Erik Jansson och Wilhelm Tegenborg.

Man kan nog säga, att det är Kalle Ågrens förtjänst att jag spelar gammelharpa. Jag tyckte så mycket om stämningen, naturen, allting där uppe. Kalle och hans fru Gerda var så välkomnande, även om det väl också var roligt för honom att någon kom och visade intresse för hans spel. Men ändå, här kom vi en bunt vilt främmande stockholmare från ingenstans, och de öppnade sitt hem för oss!

Är det här allmänmänniskliga viktigt? Ungefär som det står någonstans i bibeln, det är inget värt hur duktig man än är, om man inte också visar medmänsklighet?

Ja, precis. Det skriver jag gärna under på.

Kan du berätta om hur du övar och förbereder dig inför en viktig spelning eller tävling, som VM i somras?

Träna och traggla, ja. Det är jag inget bra på.

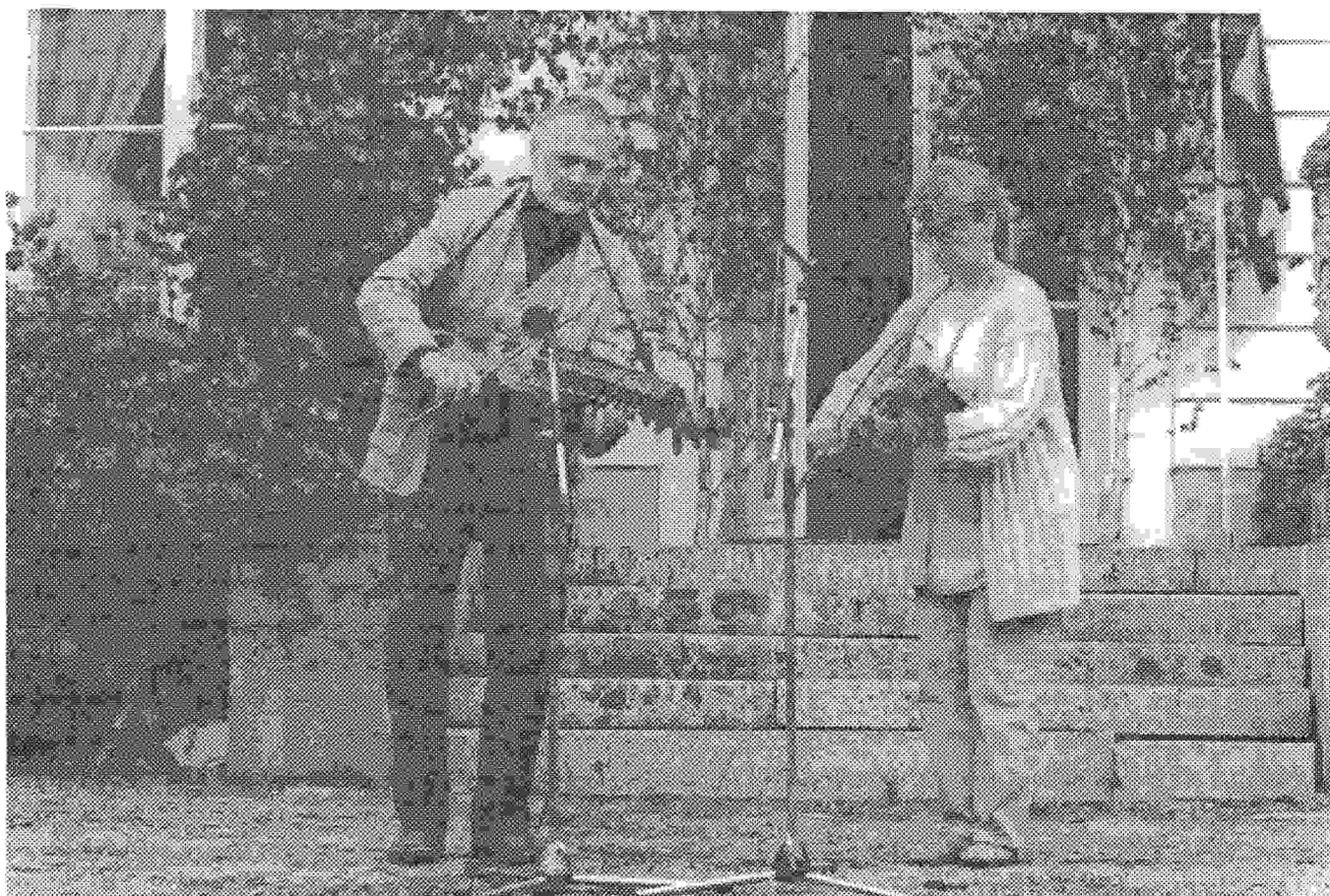
Hm. Det undrar jag.

Jag menar, jag övar inte jämt, varje dag, men jag tränar väldigt riktat på det jag är dålig på. Inte tjugo låtar i taget utan kanske tre låtar och i dem vissa takter som jag tar om och om igen. När jag väl tränar går jag verkligen in för det.

Inför VM övade jag varje kväll när Jon tittade på barnprogrammen tillsammans med Ingvar (fyraårige sonen och maken). Då kunde jag helt koncentrera mig på spelet och det blev verkligen av varje kväll. Jag är periodare på att öva, vissa perioder väldigt intensivt och andra väldigt lite.

Just VM och även zornmärkesuppspelningarna har hjälpt upp mitt spel, det har blivit bättre just för att jag övar/tränar så målmedvetet. Det – att man utvecklas som spelman – är en viktig poäng med sådana evenemang.

Ingvar och Lena Jörpeland på scenen – stora trappan mot parken – vid den årliga nyckelharpsstämman i Österbybruk helgen före midsommar.

Har du alltid spelat så målmedvetet?

Inte alls. Nu kan jag ibland tänka att många år i början rann bort, jag borde övat mer medvetet och inte bara lärt en massa nya låtar. Det hade kanske varit annorlunda om jag börjat med zornmärkesuppspelningar tidigare, men var sak har sin tid och var sak har sin glädje.

För mig var det en enorm frihet med gehörspelet, spelmansstämmorna och allt som följer med folkmusiken. Ingen musikgenre i världen har en sådan avsaknad av prestige och är så generös. Man kan vara med i allspel och spela i grupper när man är nybörjare. Man kan spela med sina mästare, komma nära dem, som Eric Sahlström och Ceylon Wallin. Och man kan sätta sig och spela med Nisse Nordström på en stämman.

Även du tillhör väl dem man har som förebild? Brukar det komma fram människor till dig och vilja spela en låt?

Nja, jag brukar väl inte sitta ner och buskspela så mycket på stämmor, men visst kommer det fram folk om Ingvar och jag sitter i hallen i Österbybruk till exempel.

Ofta har vi spelat från scenen och då blir det att man koncentrerar sig på det.

Nu efter världsmästerskapet har jag också börjat medverka i scenprogrammen ensam en hel del.

Jag har tänkt på, att ska man bli en duktig spelman, måste man ha en analytisk förmåga, analysera och se möjligheter i sitt eget eller andras spel. Formulera för sig själv vad man tycker är bra och vad man vill lyfta fram – och vad man inte tycker om. Eric Sahlström kunde säkert det, även om han inte formulerade sig på det sättet.

Jag började medvetet tänka på och arbeta med de här sakerna när jag, och Ingvar, var på sommarkurser på Ekebyholm. Första året hade jag Esbjörn Hogmark som lärare, sedan Olov Johansson och Puma, Peter Hedlund. När jag övade och tränade för att få fram det jag ville i låtarna, på att uttrycka mig, fungerade de som katalysatorer.

Hur klarar man nervositeten vid ett tillfälle som världsmästerskapen?

Nervositeten kan vara hemsk. Det förstör nog för många spelmän, som inte kommer till sin rätt

vid sådana tillfällen.

Jag vet inte hur jag gör. Det är bara att bita ihop. Jag har märkt att jag inte kan vara mig själv när jag står på scenen, utan klär på mig rollen som Spelmanen. Till vardags är jag ju inte Världsmästaren, det är när jag ska framträda i något sammanhang jag iklär mig silverbasspelmansrollen.

En del artister menar att det här med rampfeber blir värre och värre med åren.

För mig är det tvärtom, jag vänjer mig mer och mer.

Jag tänker på hela mitt framträdande i förväg, vad jag ska säga om låtarna, hur jag ska försöka sätta in dem i sitt sammanhang – inte bara på själva spelet.

Kan det i detta med nervositet finnas någonting, som bidrar till att så få kvinnor ställer upp i VM och även zornuppspelningarna, jämfört med hur många kvinnliga spelmän det finns?

Jag vet inte. Kanske ligger det något i den gamla klyschan om att tävlingsinstinkten är starkare hos män, tjejer låter kanske inte den ta överhanden över nervositeten. Tjejer i allmänhet upplever kanske inte heller det som viktigt, som en positiv prestige, att erövra titlar.

Här kommer samtalet in på kvinnliga spelmän och skillnader mellan manligt och kvinnligt i spelmannssammanhang. Vi tycker båda att det finns mycket att säga om ämnet, så mycket att det inte ryms i denna artikel utan det får bli vid något annat tillfälle!

Tack, Lena!

Anne-Marie Tärnström

Fotnoter:

"Om jag talade både människors och änglars språk men saknar kärlek, är jag bara ekande brons, en skrällande cymbal." Paulus första brev till korinterna, 13:1.

Katalysator: ämne som påskyndar en kemisk reaktion utan att själv förbrukas.

NYCKELHARPAN - EN BIBLIOGRAFI

Nyckelharpan var fram till 1960-talet ett tämligen okänt instrument, knappast beskrivet i litteraturen, föga uppmärksammat och spelat av några få. Att instrumentet Över huvud taget överlevde är tack vare Eric Sahlström och hans konstnärsskap.

1967 kom en vändpunkt - Jan Lings doktorsavhandling "Nyckelharpan-studier i ett folkligt instrument" - och under 1970-talets folkmusikvåg skedde en explosionsartad utveckling, vilket utförligt beskrivs av Sven Ahlbäck i "Nyckelharpofolket".

Denna bibliografi är en hjälprede för alla dem, som vill läsa och lära mer om nyckelharpan, dess historia och utövare.

Ingen ren notlitteratur och nästan inga ljudupptagningar är medtagna. En bra diskografi över svensk folkmusik på skiva, kassett och CD, av Tommy Sjöberg, finns - nackdelen är att den än så länge endast finns i maskinläsbar form, på SVA, Svenskt visarkiv.

Bibliografin är indelad i följande avdelningar:

- Allmän litteratur, med bidrag om nyckelharpan
- Litteratur om nyckelharpan
- Periodika (tidningar, tidskrifter och årsböcker)
- Artiklar ur periodika
- Övriga media, främst ljud- och filmupptagningar

saml

- Personregister
- Ortregister
- Ämnesordsregister
- Tesaurus

Förkortningar:

Ann. = annotation, d.v.s. en kort beskrivning av innehållet i dokumentet

ÄO = ämnesord. En tesaurus med alla förekommande ämnesord finns sist i bibliografin.

En tesaurus är en hierarkisk ämnesordlista.

// = efter detta tecken följer det huvuddokument, ett bidrag publicerats i

Vällingby, december 1994

Anne-Marie Tärnström

• BIBLIOGRAFER, UPPSLAGSVERK OCH ALLMÄN MUSIKLITTERATUR •

1.

Andersson, Nils, Svenska låtar : Uppland / Nils Andersson och Olof Andersson
2 uppl. - Stockholm : Gidlunds, 1978. - 136 s. : ill., noter. - Utkom första gången 1934. - ISBN 91-7021-215-5
ÄO: REPERTOIR

Ann.: Standardverk för spelmän på alla nivåer. Mycket användbar, med tydlig notskrift samt med
notiser om spelmännen.

2.

Andersson, Nils, Svenska låtar : Västmanland / Nils Andersson och Olof Andersson
2 uppl. - Stockholm : Gidlunds, 1978. - 141 s. : ill., noter. - Utkom första gången 1933. - ISBN 91-7021-214-7
ÄO: REPERTOIR , VÄSTMANLAND

3.

Barth Magnus, Ingeborg, Musikmotiv i svensk kyrkokonst : Uppland fram till 1625 = Musical Motifs in
swedish Church art : The region of Uppland up to 1625 / Ingeborg Barth Magnus och Birgit Kjellström
Stockholm : Svenska RIdIM-kommittén ; Statens musiksamlingar, 1993. - 408 s. : ill. - Med svensk och
engelsk parallelltext, - ISBN 91-97-2117-0-2
ÄO: IKONOGRAFI, KYRKMÅLNINGAR

Ann.: Första delen i ett planerat flerbandsverk. Ur förordet: "den första systematiska inventeringen av
bildframställningar med musikmotiv i våra svenska medeltidskyrkor". Hänvisningar till elva av-
bildningar av nyckelharpor.

4.

Davidsson, Åke, Bibliografi över svensk musikkultur 1800-1945
Stockholm : Almqvist & Wiksell, 1980. - 267 s. - ISBN 91-85092-10-X
ÄO: FOLKMUSIK SVERIGE

5.

Georgsson, Bertil, Gulamålaviten / Bertil Georgsson och Karin Ahlinder // Spelmän, spelmän / Gunnar
Ternhag, red. - 1975. - ISBN 91-71-98-031-8. - Sid. 36-41
ÄO: GULAMÅLAVITEN , SÄGNER

Ann.: Om spelmannen Jan Ersson, Gålåmora, Valö, Uppland, särskilt om legendfloran som vuxit kring
honom.

6.

Hallenberg, Aron, Bysskalle, Älvkarleby // Spelmän, spelmän / Gunnar Ternhag, red. - 1975. - Sid. 9-16

7.

Kjellberg, Erik, Klingande Sverige : musikens vägar genom / Erik Kjellberg och Jan Ling ???
Stockholm : Akademiförl., 1991. - ISBN 91-24-16469-0. - Kap. 5:6, sid. 90-102
ÄO: FOLKMUSIK SVERIGE,

8.

Larsson, Lars-Erik, Uppländske spelmän under fyra århundraden
Uppsala : Upplands grafiska, 1980. - 336 s. : ill. - ISBN 91-970228-1-0
ÄO: FOLKMUSIK SVERIGE

Ann.:

9.

Ling, Jan, Europas musikhistoria : folkmusiken 1730-1980
Uppsala : Esselte studium Akademikerförl., 1989. - 315 s. : ill. - Med sammanfattning på engelska.
- ISBN 91-24-16345-7
ÄO: FOLKMUSIK EUROPA

10.

Ling, Jan, Nyckelharpans vandring genom Sverige // Folkmusikvågen = The Folk Music Vogue. - 1985.
- Sid. 149-170

ÄO: KURSVERKSAMHET, LILLA EDET, NUTIDSHISTORIK, SPELMANSLAG

11.

Nilsson, Anne, Fioler : kulturhistoria och byggnadsteknik

Västerås : ICA-förlaget, 1981. - 192 s. : ill. - ISBN 91-534-0546-3. - Sid. 60-64

ÄO: HISTORIK, INSTRUMENBYGGE

12.

Ralyea, John, Shepherd's delight : The hurdy-gurdy on the french opera stage : Guide to the Repertoire for hurdy-gurdy, musette, organized hurdy-gurdy- strohfiddel (wheel-fiddle), keyed fiddle (nyckelharpa) and trumpet marine

2 ed. - Chicago : Hurdy-gurdy press, 1981. - ? s., ill. - Kap. The nyckelharpa, sid. 91-99

ÄO: HISTORIK, REPERTOIR

Ann.: Beskrivning av nyckelharpan samt en liten diskografi och notlitteraturförteckning över musik för nyckelharpa - ej enbart folkmusik. Utgiven i USA, vilket bidrar till en del stavfel och att vissa fakta förefaller tveksamma.

13.

Rehnberg, Mats, Folkmusik i Sverige : bibliografisk hjälpre

Stockholm : Institutet för folklivsforskning, 1981. - 133 s. - ISBN 91-7352-032-2

ÄO: FOLKMUSIK SVERIGE

14.

Sahlström, Eric, Eric Sahlström, Tobo // Spelmän, spelmän / Gunnar Ternhag, red. - 1975.

- ISBN 91-7198-031-8. - Sid. 115-119

ÄO: INSTRUMENTBYGGARE, SAHLSTRÖM ERIC

15.

Sandborn, Gunnar, Akustiskt fiolbygge.

Halmstad : Spektra, 1983. - 311 s. : ill. - (Spektras handboksserie). - ISBN 91-7136-339-4. -

Nyckelharpans akustik, sid. 265-286

ÄO: AKUSTIK, BYGGTEKNIK, KONSTRUKTION, NOMENKLATUR

Ann.: Innehåller en genomgång av de lika momenten i instrumentbygge samt konstruktionens och materialets betydelse för det färdiga instrumentets egenskaper.

16.

Sohlmans musiklexikon

2, rev. uppl. - Stockholm : Sohlman, 1975-1979. - ISBN 91-71-98020-2

ÄO: MUSIK (allmänt)

17.

Södling, Carl Erik, Svenska folkmusikens historia, dess...

[Handschrift]

Stockholm, 1882. - 146 blad ; ill. - Kap. 4: Svenska folkets instinktiva tonverktyg

ÄO: AVBILDNINGAR, HISTORIK, KONSTRUKTION

Ann.: I MAB, Musikaliska akademins bibliotek, Stockholm, finns även en renskriven variant med kommentarer, gjord av författaren omkring 1905(?). Denna utskrift har mycket tydliga teckningar av bl.a. tre nyckelharpor. Förf. framhåller sin tes, att nyckelharpan har sitt ursprung i Svearnas rike i Uppland.

18.

Wikman, Mats, Folkmusikfolket / Mats Wikman och Denny Lorenzen

Stockholm : Gidlunds, 1987. - 57 s. : ill. - LL(lättläst) bok. - ISBN 91-7844-125-0

ÄO: FOLKMUSIK SVERIGE, SPELMANSSTÄMMOR

Ann.: Innehåller många fina, stämningsfulla foton, men fungerar inte så bra som lättläst bok.

• BÖCKER OM NYCKELHARPAN •

19.

Ahlbäck, Gunnar, Nyckelharpofolket : om nyckelharprörelsen, en 1970-talsföreteelse, historia och bakgrund, framväxt och utbredning

Stockholm : LT, 1980. - 224 s. : ill. - Litteraturlista. -ISBN 91-36-01092-8

ÄO: FOLKMUSIK SVERIGE, HISTORIK, INSTRUMENBYGGARE, TYPOLOGI

Ann.: Nyckelharpans historia beskrivs utförligt, särskilt den explosionsartade utvecklingen på 1970-talet. Denna bok tar vid där Jan Lings "Nyckelharpan" slutar.

20.

Alpsjö, Leif, Byss-Calle / Leif Alpsjö och Jarl Holmström

Älvkarleby kulturnämnd, 1989. - 33 s. : ill., noter

ÄO: BYSS-CALLE, REPERTOIR, SILVERBASHARPA, SÄGNER, ÄLVKARLEBY

Ann.: Ingående levnadsbeskrivning av storspelmannen och pråmroddaren i Älvkarleby, Carl Ersson Bössä. Hans musik, floran av sägner kring hans person och samhället han levde i beskrivs.

21.

Alpsjö, Leif, Spela nyckelharpa 1-3

Östervåla : Förlaget Emma, 1977. - Häfte 1: 60 s., häfte 2: 42 s., häfte 3: 46 s. : ill. - En ljudkassett till varje häfte

ÄO: LÄROMEDEL, NOTLÄSNING, SPELTEKNIK

22.

Boken om Eric Sahlström / Gunnar Ahlbäck, red.

Uppsala? : Eric Sahlströms minnesfond, 1992. - 175 s. : ill. - ISBN 91-630-1185-9

ÄO: INSTRUMENTBYGGARE, SAHLSTRÖM ERIC

Ann.: Porträtt av byggaren, spelmannen, kompositören m m Eric Sahlström. Bidrag från såväl hans familj som från vänner och spelkamrater.

23.

Bäckström, Lars, Kromatisk nyckelharpa : byggbeskrivning

Stockholm : LT, 1976. - 20 s. : ill. - Med ritningar i full skala på kromatisk nyckelharpa resp. trekvartsharpa. - ISBN 91-36-00921-0

ÄO: BYGGBESKRIVNING, KONSTRUKTION, TREKVARTSHARPA

24.

Epel, Leif, Nyckelharpan

Stockholm, 1971. - 19 s. : ill. - Specialarbete vid Musikhögskolan i Stockholm

ÄO: HISTORIK, JANSSON FRIDOLF, KONSTRUKTION, ROSLAGEN

Ann.: Innehåller bl.a. en intervju med "Mosse" Fridolf Jansson, Singö, med originalfoton

25.

Helmersson, J-G, Eric Sahlström : ett spelmansporträtt om en nyckelharpspelman, byggare och kompositör / J-G Helmersson och Peder Källman

Göteborg : SÄMUS, 1975. - 11 s. : ill. - Specialarbete vid musiklärarutbildningen SÄMUS. Finns på Musikhistoriska museet, Stockholm

ÄO. SAHLSTRÖM ERIC

26.

Kuoppala, Mats, Att spela nyckelharpa : vägledning

Stockholm : Moderna läsare, 1986?. - 56 s. : ill. - ISBN 91-708-162-0

ÄO: LÄROMEDEL, MUSIKTEORI, SPELTEKNIK

Ann.: Lärobok i nyckelharpspel

27.

Ling, Jan, Nyckelharpan : studier i ett folkligt musikinstrument

Stockholm : Musikmuseet, 1967. - 286 s. : ill. - (Musikhistoriska museets skrifter, 2). - Med sammanfattning på engelska. Med en grammofonskiva. Utförlig litteraturlista.

ÄO: FOLKMUSIK SVERIGE, HISTORIK, KONSTRUKTION, TYPOLOGI

Ann.: Den hittills mest uttömmande boken om nyckelharpan, dess historia och utövare. Utgiven 1967 - just innan den stora "nyckelharpsvågen" startade.

28.

Ling, Jan, Nyckelharpan nu och då = The Nyckelharpa - present and past / Jan Ling, Gunnar Ahlbäck och Gunnar Fredelius

Stockholm : SVEA fonogram, 1991. - 84 s. : ill. - Svensk och engelsk parallelltext. Med en ljudkassett. - ISBN 91-87590-04-2

ÄO: KONSTRUKTION, TYPOLOGI

Ann.: En genomgång av olika harptyper, från moraharpan till den fyrradiga "experiment-harpan", deras utveckling, olikheter och möjligheter. Ljudkassetten innehåller 70 minuter klingande exempel.

29.

Leffler, Karl Peter, Om nyckelharpospelet på Skansen

Stockholm : Nordiska museet, 1899. - 114 s. : ill., noter. - (Bidrag till vår odlings häfder, 6). - Ny utgåva i faksimiltryck på Förlaget Emma 1978

ÄO: EDLUND JOHAN, REPERTOIR, SKOGLUND JONAS

Ann.: Målade skildring av två spelmän på Skansen vid sekelskifter, Johan Edlund och Jonas Skoglund. Låtuppteckningar, bl.a. flera Byss-Calle-låtar, gjorda av Leffler själv.

30.

Liljefors, Ruben, Upländsk folkmusik : låtar och visor ur Uplands nations samlingar

Stockholm : Abr. Lundquist, musikförlag, 1929. - 116 s. : ill., noter. - Litteraturlista.

ÄO: REPERTOIR

31.

Nyckelharpan i Järfälla 1972-1987 / sammanställd av dokumentationsgrupp inom Järfälla nyckelharps-gille

Järfälla, 1988?. - 19 s. : ill.

ÄO: JÄRFÄLLA, KURSVERKSAMHET, LUNDIN HEROLD, NYCKELHARPSGILLE

32.

Roslagslåtar : Albin, Ceylon och Henry Wallin / Birgitta Wallin, red.

Malmö : Birgitta Wallin, 1993. - 103 s. : ill., noter. - Medförfattare: Henry Wallin, Ulla-Carin Libert, Ole Hjort, Kurt Ehlerf samt Christian Foged. - ISBN 91-630-1681-8

ÄO: REPERTOIR, ROSLAGEN, SPELTEKNIK, WALLIN ALBIN, WALLIN CEYLON, WALLIN HENRY

Ann.: Porträtt av tre spelmän - far och söner - och deras musik. Låtuppteckningar med utförliga kommentarer om utförande, teknik m.m. Många fina illustrationer.

33.

Uplands-spelmannen : Byss-Calle-nummer : Minnesskrift / utgiven av Älvkarleby hembygdsförening och Uplands spelmansörbund i samband med firandet av 100-årsminnet av "Byss-Calles" död

Uppsala, 1947. - 8 s.

ÄO: BYSS-CALLE, ÄLVKARLEBY

Ann.: Fakta om spelmannen Byss-Calles, Carl Ersson Bössa, levnadshistoria. Bl.a. redovisas släktförhållanden och hans bouppteckning.

• PERIODIKA •

34.

Nyckelposten : medlemsblad för föreningen Nyckelharpan

Årg. 1(1987)-

Ann.: Innehållsrik tidskrift med bred inriktning, bygge, historik, spelteknik m.m.

35.

Spelmannen : organ för Sveriges spelmäns riksförbund

Årg. 1(1978)- . - Uppsala?, 1978. - ISSN 0348-5420

Fortsätter: Spelmansåret

36.

Spelmansbulletinen

Årg.1(1981)-7(1987). - ISSN 0281-5194

Fortsätter: Upplands-spelmannen. - Fortsättes av: Upplands-spelmannen

37.

Spelmansåret : Sveriges spelmäns riksförbunds medlemsblad för information och kontakt med landskapsförbunden och dessas enskilda medlemmar

Årg.1(1965)-13(1977). - Lucksta, 1965-1977

Fortsättes av: Spelmannen

38.

Upplands-spelmannen : organ för Upplands spelmansförbund

Årg.1(1946)-6(1949). - Uppsala, 1946-1949

Fortsättes av: Spelmansbulletinen

39.

Upplands-spelmannen : organ för Upplands spelmansförbund

Årg.1(1988)- . - Uppsala, 1988- . - ISSN 0284-581

Fortsätter: Spelmansbulletinen

• BIDRAG I PERIODIKA •

40.

Ahlbäck, Gunnar, Nyckelharpan i nytt ljus : en presentation av en ny typologi / Gunnar Ahlbäck och Gunnar Fredelius. // Sumlen. - ISSN 0346-8119. - 1990/1991, s. 99-120

ÄO: KONSTRUKTION, TYPOLOGI, NUTIDSHISTORIK

41.

Ahlbäck, Gunnar, Nyckelharpan som samtidsföreteelse. // Uppland : årsbok för medlemmarna i Upplands fornminnesförening. - 1976, s. 7-27

ÄO: INSTRUMENTBYGGE, KURSVERKSAMHET, SPELMANSLAG

42.

Berglund, Roger, Gösta Sandström om sin vän: Sahlströms spel förhåxade mig. // Uppsala Nya Tidning. - 1992-08-20

ÄO: SAHLSTRÖM ERIC

43.

Brandell, Björn, Åsa blev Sveriges yngsta riksspelman på nyckelharpa - men mitt mål är att bli en framgångsrik mor. // Röster i radio-TV. - 1988:28, s. 6-7, 53

ÄO: JINDER ÅSA

44.

Dahlkvist, Ingemar, Nyckelharpan är som sköna jeans. // Beklädnadsfolket. - 1989:7, s. 29

ÄO: JINDER ÅSA

45.

Eklundh, Anders, Silverbasharpa eller kromatisk harpa? // Spelmannen. - ISSN 0348-5420. -1984:1, s. 10-11

ÄO: SILVERBASHARPA, NUTIDSHISTORIK

46.

Engman, Tommy, 200 timmar med djävulens instrument. // Svenska Dagbladet 1984-01-13

ÄO: INSTRUMENTBYGGE, KURSVERKSAMHET, STOCKHOLM

Ann.: Om kursen i nyckelharpsbygge vid Vuxenskolan i Tallkrogen, Stockholm.

47.

Eriksson, Carl-Åke, Nyckelharpans ställning stärks: allt fler unga vill spela. // Uppsala Nya Tidning, - 1988-08-09

ÄO: LÖVSTABRUK

48.

Fahlin, Lars, Det enda hon förlorat är schlagerfestivalen. // Svenska Dagbladet 1990-11-30

ÄO: JINDER ÅSA

49.

Fridén, Gisela, Åsa, 24 år, riksspeleman, En helylletjej i kortkort. // ICA-kuriren 198:17, s. 2-3

ÄO: JINDER ÅSA

50.

Gustafson, Klas, Han håller harpan högt. // Tonfallet, - 1991:9, s. 14-15

ÄO: JOHANSSON OLOV

51.

Hardenborg, Håkan, Nyckelharpan, Europa, Sverige och Uppland. // Uppsala Nya Tidning 1991-08-14

52.

Harpolek. // Sörmlandslåten, - 1978:1, s. 34-35

ÄO: NYKONSTRUKTION

Ann.: Om nykonstruktioner av kromatisk nyckelharpa.

53.

Hogmark, Esbjörn, Nyckelharpan i Dalarna inte riktigt rumsren än? // Dalarnas spelmansblad. - 1983:2, s. 14-15

ÄO: DALARNA, SPELMANSLAG

54.

Hur står det till med musiken i Tierp. // Tonfallet. - 1983:10, s. 2-13

55.

Jinder, Curt Einar, Att locka fram nyckelharpans själ. // Hemslöjden. - 1989:1, s. 38-40

ÄO: INSTRUMENTBYGGE JINDER CURT

56.

Ljungqvist, Lars, Eric Sahlström - ett musikaliskt geni som inte kan läsa noter. // ICA-kuriren. - 1984:15, s. 8-9

ÄO: SAHLSTRÖM ERIC

57.

Lövkvist, Pia, Min dröm är att få åtta barn. // Land. - 1988:42, s. 22-23

ÄO: JINDER ÅSA

58.

Nordin, Eva, Nyckelharpan - ett folkets instrument. // Kulturrådet. - 1993:6, s. 13-19

ÄO: ALPSJÖ LEIF ALPSJÖ LILLEMOR LÖVSTABRUK